

3. Hafta

Ahşap Süsleme Teknikleri

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Oyma tekniği ahşap süsleme teknikleri içinde en yaygınıdır. Anadolu Türk ahşap sanatında Selçuklu devrinden itibaren her zaman kullanılmış olmakla birlikte, en zengin ve gösterişli eserleri genellikle 12.-15. yüzyıllarda karşımıza çıkar. Stil belirlemede önemli bir rol oynayan bu teknik, Anadolu dışındaki Türk ve İslam ahşap eserlerinde de çok uygulanmıştır.

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ PÜSTEM BOZER

Geometrik, bitkisel, yazı ve figür gibi her çeşit süslemeye rahat uygulanabildiği için, minber, kürsü, sanduka, rahle, mihrap, dolap kapağı, kapı ve pencere kanatları gibi çeşitli objelerde çok zengin süslemeler meydana getirilmiştir. Anadolu'da en yaygın ve etkili kullanıldığı süsleme türü bitkisel, en az uygulandığı süsleme ise figürdür. Oyma derinliği değişkendir. 1 mm'den başlayarak 2 cm'ye kadar ulaşabilmektedir.

Oyma tekniğini, hem süslemenin bütününde ortaya çıkan özelliklere göre, hem de tanımlama ve algılamayı kolaylaştırmak için düz satırlı oyma, yuvarlak satırlı oyma, oluklu oyma, çift katlı oyma ve eğri kesim olmak üzere başlıca beş gruba ayırmak mümkündür.

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Bu grupta yer alan eğri kesim tekniği gerek zemin-motif ilişkisi, gerekse süslemenin bütününde ortaya çıkan sonuç itibarıyla özel bir stile sahiptir ve bu yönüyle diğer oyma türlerinden ayrılır. Orta Asya'daki kurganlarda ele geçen taşınabilir eşyalardan hareketle, eğri kesim tekniğinin ilk defa Türkler tarafından uygulandığı anlaşılmaktadır. Yine Türkler aracılığıyla 9. yüzyılda Samarra'ya getirilen teknik, burada özellikle alçı ve ahşap işçiliğinde özgün bir üslup ortaya koyarak diğer İslam ülkelerine kazandırılmış, belli bir dönem Türk ve İslam dünyasının evrensel bir tekniği olmuştur.

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

11. yüzyılın başlarından itibaren Mısır, Suriye, Irak, İran ve Afganistan gibi çeşitli bölgelerde özgün üsluptan uzaklaşma ve çözülme başlamış, diğer oyma teknikleriyle birlikte işlenerek daha az tercih edilir hale gelmiştir. Tekniğin asli halinden uzaklaşması Anadolu'daki Selçuklu eserlerinde de dikkati çeker.

SAN316 TÜRK ETLERİ SİYASALARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Kakma tekniği Anadolu Türk ahşap sanatında 13. yüzyılın sonlarında ortaya çıkar. İlk rneğini Beyşehir Eşrefoğlu Camii (1296-99) minberindeki bazı parçalarda tespit ediyoruz. Buradaki kakmalar farklı cins ahşapla yapılmıştır. Gerek Anadolu'da gerekse Mısır'da çok eski tarihlerde bilinen, İslam sanatında ise 10. yüzyılda görülmeye başlayan kakma tekniği, Anadolu Türk ahşap sanatında çok yavaş bir gelişim seyri izler. Marakeş'teki Kutubiye Camiinin minberinde (1137) görülen üst düzey işçiliğe Anadolu'da ancak 15. yüzyılın sonlarında ulaşılır.

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM DOZER

Kafes tekniğini meydana getiriliş Őekillerine göre ıtalarla yapılan kafes tekniği, kafes oyma (ajur) tekniği ve maşrabiye tarzında yapılan kafes tekniği olarak  gruba ayırabiliriz. Kafes oyma tekniğiyle her türden süsleme yapılırken, diğerleri geometrik ya da geometrik karakterli süslemelere imkân tanır. Minber ta kısımları ve korkulukları, sanduka, rahle, krs/taht ile mimaride iç mekân bölmeleri ve mahfillerde bu uygulamaların çeşitli örnekleri görülür.

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TAPISI II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Kazıma tekniği ince uğlu bir ahşap kalemi ile yüzeyin çizilmesidir. Diğerlerine göre ikinci planda kalan bu tekniğin, ahşap eserlerin süslemesinde ön plana çıkan belirleyici bir rolü yoktur. Panoları ya da küçük geometrik bölmeleri kuşatan ince şeritlerde karşılaştığımız kazıma tekniğiyle genellikle basit geometrik biçimler işlenmiştir.

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ PÜSTEM BOZER

Ajur yapıştırma tekniği değişik bir uygulama olarak karşımıza çıkar. Kafes oyma (ajur) tekniğiyle yekpare ahşap levhadan hazırlanan süsleme, başka bir ahşap levhaya yapıştırılır. İlk bakışta oyma tekniği gibi görünen ve ancak süslemede bazı dökülmeler olursa fark edilebilen teknik, Selçuklu devrinde az sayıda örnekle temsil edilir.

SAN316 TÜRK EĞİTİM SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Kalem işi tekniği genellikle mimari süslemede karşımıza çıkar. Ancak Mevlana Müzesindeki üst düzey tasarım ve işçiliğe sahip rahleler, döneminin taşınabilir eserlerinde de bu tekniğin uygulandığını göstermesi bakımından ayrıca önem kazanır.

SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ PÜSTEM BOZER

Yuvarlak Satırlı Oyma Tekniği

SN 316 TÜRKEL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Düz Satırlı Oyma Tekniği

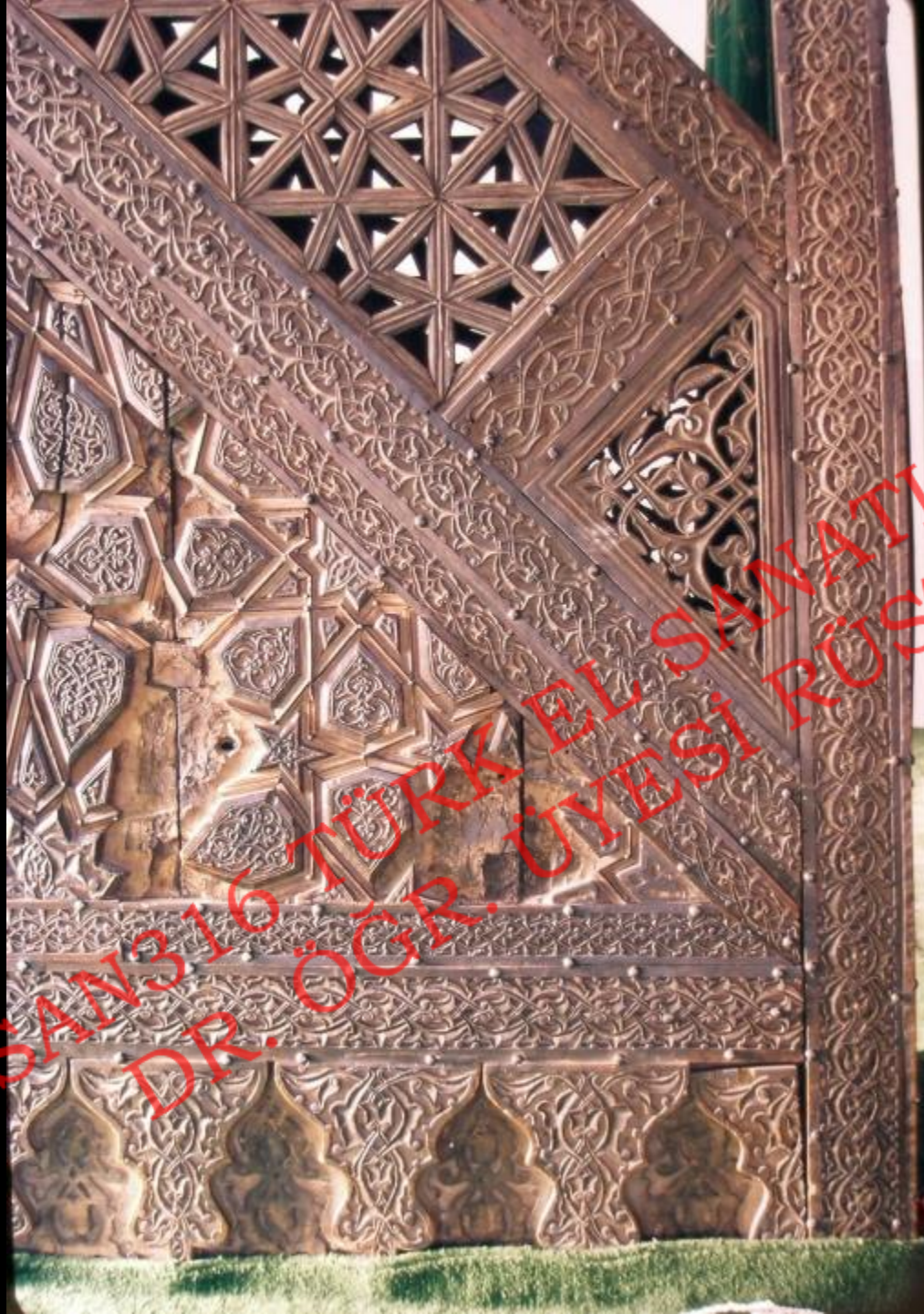
SAN316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Eğri Kesim Tekniği

Kakma ve Tarsî Teknikleri

SAN 316 TÜRK EL SANATLARI TARİHİ II
DR. ÖGR. ÜYESTİ RÜSTEM BOZER

Kafes Tekniği